

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

EIERSKAPSKONTROLL

HUSTADVIKA KOMMUNE

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS)

DESEMBER 2022

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aukra, Aure, Averøy, Fjord, Giske, Gjemnes, Hustadvika, Kristiansund, Molde, Rauma, Rindal, Smøla, Stranda, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Vestnes og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:
www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Kontrollutvalget i Hustadvika kommune bestilte våren 2022 eierskapskontroll av Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS). Møre og Romsdal Revisjon SA har utført kontrollen i perioden oktober til desember 2022.

Eierskapskontrollen er gjennomført i samsvar med god revisjonsskikk og NKRF - kontroll og revisjon i kommunene (NKRF) sin standard for eierskapskontroll RSK 002.

Rapporten summerer opp resultatene fra Møre og Romsdal Revisjons SA sin undersøkelse av hvordan Hustadvika kommune ivaretar sine interesser i RIR IKS. Revisjonen er utført av Einar Andersen og Lillian Reder Kristoffersen.

Vi ønsker å takke de som har bidratt til denne eierskapskontrollen.

Molde, 19.12.2022

Einar Andersen
Oppdragsansvarlig revisor

Lillian Reder Kristoffersen
Forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Kontrollutvalget bestilte i møte 3.6.2022 i sak 20/2022 eierskapskontroll av Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS).

Prosjektet er utført av Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR SA), som har kontrollert kommunens eierskap og eierstyring av RIR IKS.

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Basert på kontrollutvalgets bestilling utarbeidet MRR SA en prosjektplan som kontrollutvalget vedtok i møte 9.9.2022 i sak 28/2022. Følgende problemstillinger er undersøkt:

- Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?
- Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring

For å sikre at våre vurderinger er basert på rett fakta har vi brukt flere metoder for å hente inn data. Rapporten er basert på data innhentet gjennom dokumentgjennomgang og intervju. I tillegg er data hentet fra åpne kilder, herunder informasjon som er tilgjengelig på RIR IKS sin hjemmeside (www.rir.no) og Hustadvika kommune sin hjemmeside (www.hustadvika.kommune.no).

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i RIR IKS og for kontrollutvalget sitt arbeid. Hustadvika kommune vedtok eierskapsmelding i møte 23.9.2021 i sak 53/2021. Eierskapsmeldingen er inndelt i 13 kapitler. Oppsummering og anbefalinger inkludert 15 prinsipper for kommunens eierstyring presenteres i kapittel 13. Kommunestyret tok eierskapsmeldingen til orientering, og vedtok at prinsippene for eierstyring i kapittel 13 skal gjelde for kommunen.

KONKLUSJON

HUSTADVIKA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Hustadvika kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Videre gjøres dette i stor grad i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring.

Hustadvika kommune har en eierskapsmelding som ble vedtatt av kommunestyret i 2021. Vår undersøkelse viser at kommunen sine representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Vår undersøkelse viser imidlertid at Hustadvika kommune ikke sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling og saksdokumenter fra representantskapsmøter. Representantene informerer ved behov hovedutvalg, formannskap og kommunestyret om saker som skal behandles

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

eller er behandlet. Informasjon gis på en uformell måte. Etter vår vurdering kan dette med fordel dokumenteres bedre.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Hustadvika kommune i hovedsak ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfylder avtalen, som trådte i kraft 1.1.2020, minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholder. Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i fire av fem RIR-kommuner, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll følgende anbefalinger:

- Hustadvika kommune bør sikre at kommunens bestemmelser for journalføring følges for dokumenter knyttet til RIR IKS.
- Hustadvika kommune bør sikre at informasjon som eierrepresentantene gir til formannskap og kommunestyre dokumenteres bedre.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

INNHOOLD

1. INNLEDNING.....	1
1.1. Bakgrunn og bestilling.....	1
1.2. Problemstillinger.....	1
1.3. Kriterier.....	1
1.4. Avgrensing.....	2
1.5. Metode.....	2
1.6. Kort om IKS.....	3
1.7. Kort om RIR IKS.....	4
1.8. Faktasjekk og høring.....	5
2. EIERSKAPSMELDING.....	5
2.1. Eierskapsmelding for Hustadvika kommune 2021.....	5
3. HUSTADVIKA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS.....	6
3.1. Kriterier.....	7
3.2. Faktagrunnlag.....	7
3.3. Vurdering.....	11
4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE.....	12
4.1. Kriterier.....	12
4.2. Faktagrunnlag.....	13
4.3. Vurdering.....	18
5. KONKLUSJON.....	19
REFERANSELISTE.....	21
VEDLEGG: KS - ANBEFALINGER EIERSKAP, SELSKAPSLEDELSE OG KONTROLL.....	22

1. INNLEDNING

1.1. BAKGRUNN OG BESTILLING

Kontrollutvalget bestilte i møte 3.6.2022 i sak 20/2022 eierskapskontroll av Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS).

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR SA) fikk oppdraget med å kontrollere kommunens eierskap og eierstyring av RIR IKS. Basert på kontrollutvalgets bestilling utarbeidet MRR SA en prosjektplan som kontrollutvalget vedtok i møte 9.9.2022.

1.2. PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling ble det valgt to problemstillinger som skal besvares i prosjektet:

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

1.3. KRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor etablere kriterier for det enkelte revisjonsprosjektet. Kriterier er de krav, normer og/ eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot.

Problemstilling 1

For å svare på problemstillingen vil vi undersøke om:

1. Hustadvika kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Hustadvika kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring
4. Hustadvika kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter
5. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne
6. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne

7. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet

Gjennom de valgte kriteriene skal det avklares om:

- kommunestyret som eier gir signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene
- eierrepresentantene gir tilbakemeldinger til eier etter representantskapsmøtene

For ytterligere informasjon om kriteriene viser vi til kapittel 3.1.

Problemstilling 2

For å svare på problemstillingen har vi undersøke om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (strategi, saksdokumenter, protokoll)

For ytterligere informasjon om kriteriene viser vi til kapittel 4.1.

1.4. AVGRENSING

Eierskapskontroll er bestilt av alle kontrollutvalgene i de fem kommunene som eier RIR IKS; Aukra kommune, Gjemnes kommune, Hustadvika kommune, Molde kommune og Rauma kommune.

Kontrollutvalgene i kommunene hadde ved bestilling av eierskapskontroll ønske om å undersøke de samme to problemstillingene. Kriteriene er innrettet mot sentrale kriterier i den enkelte kommunes eierskapsmelding, og vil gjennom dette variere noe. Prosjektplan ble derfor utarbeidet for den enkelte kommune. Plan for Hustadvika kommune ble vedtatt av kontrollutvalget i møte 9.9.2022.

Kommunestyret i Hustadvika kommune vedtok noen prinsipper for eierstyring i forbindelse med behandling av eierskapsmelding 2021. Et utvalg av disse prinsippene er lagt inn som kriterier. I tillegg har vi lagt inn enkelte prinsipper fra etablerte normer for god eierstyring. Gjennom dette er det avgrenset mot de prinsippene som ikke er valgt.

1.5. METODE

Eierskapskontrollen utføres i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Gjeldende standard for eierskapskontroll er RSK 002 utarbeidet av NKRF.

Vi vil kombinere flere metoder for å innhente informasjon i dette prosjektet. Vi vil innhente informasjon fra flere kilder for å se hvordan praksisen i kommunen er. Ved å kombinere ulike metoder og innhente informasjon fra ulike kilder styrker vi undersøkelsens troverdighet og reduserer

risikoen for at vi tar feil. Vi skal innhente data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen. Metoder som er brukt i prosjektet:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon

Intervju

En viktig kilde til informasjon er intervju av politikere og ansatte i kommunen som har ansvar og oppgaver knyttet til oppfølging av RIR IKS.

Administrasjonen har ingen lovfestet rolle i eierstyringen, med unntak av kommunedirektørens ansvar for at saker er forsvarlig utredet og å følge opp politiske vedtak. Eierstyring utover dette er en oppgave for de folkevalgte, der administrasjonens rolle kun er å styrke de folkevalgtes rolle.

Funksjoner og ansatte som vi har intervjuet:

- To av tre medlemmer som representerer kommunen i representantskapet i RIR IKS (ett medlem var ved gjennomføring av eierskapskontrollen i permisjon)
- Arkivleder

Dokumentanalyse

Eierskapsmeldingen er et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er skilt fra kommunen og lagt til et annet rettssubjekt.

Vi har som del av prosjektet innhentet og analysert sentrale dokumenter.

- Eierskapsmelding for Hustadvika kommune, 2021
- Saksdokumenter og protokoller fra kommunestyremøter i 2020, 2021 og 2022
- Selskapsavtale for RIR IKS, 2020
- Innkalling, saksdokumenter og protokoll fra møter i representantskapet i RIR IKS 2020 til 2022
- Dokumenter fra eiermøter i RIR IKS, 2022

1.6. KORT OM IKS

Et interkommunalt selskap (IKS) etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.

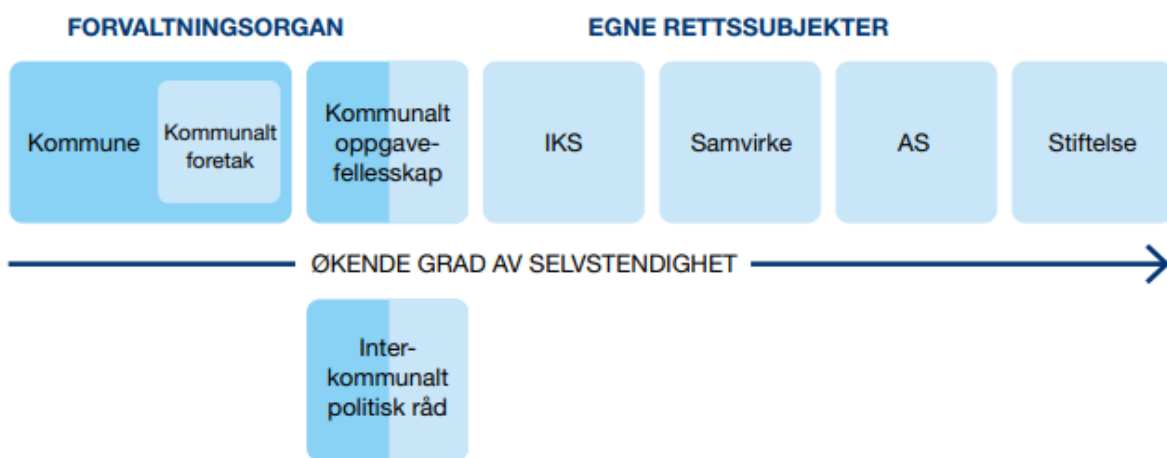
Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i

representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret. Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Figur: Grad av selvstendighet basert på selskapsformer
Kilde: KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

1.7. KORT OM RIR IKS

Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap (RIR) har ansvaret for husholdningsrenovasjon i eierkommunene Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde og Rauma. Selskapet dekker dermed et område med drøyt 58 000 innbyggere.

Hovedkontoret ligger i Årødalen i Molde, hvor selskapet har eget deponi og avfallsmottak. Selskapet har i dag 30 ansatte.

RIR har to heleide datterselskap: RIR næring AS som leverer avfallstjenester til næringslivet, og RIR transport AS, som utfører innsamling av avfall på oppdrag fra morselskapet.

RIR er sertifisert etter standardene ISO 14001 og ISO 9001. (www.rir.no, om RIR)

Selskapet har en betydelig virksomhet og som krever kommunalt styringsengasjement. Hustadvika kommune eier 22,5 % av selskapet, de øvrige eierkommunene er Molde (54,3 %), Rauma (12,7 %), Aukra (6 %) og Gjemnes (4,5 %).

Representantskapet er det høyeste organet i RIR IKS. Representantskapet har 12 medlemmer hvorav tre av disse velges av Hustadvika kommune. Representantskapets medlemmer skal ha personlig varamedlem. Representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer, etter innstilling fra en valgkomite som har mottatt innspill fra eierkommunene.

I henhold til selskapsavtalen for RIR IKS består styret av ti medlemmer inkludert en representant valgt av og blant de ansatte. To medlemmer til styret med personlig vara innstilles av Hustadvika kommune. (Kilde: www.rir.no og årsmelding og regnskap for RIR IKS 2021).

1.8. FAKTASJEKK OG HØRING

Utkast til rapport ble 6.12.2022 sendt til faktasjekk og høring til medlemmene fra Hustadvika kommune i representantskapet i RIR IKS som vi var i kontakt med. Utkastet ble også sendt til RIR IKS v/ styreleder og daglig leder. Disse ble invitert til å gi sine uttalelser til rapporten innen 19.12.2022.

Kopi av høringsrapporten ble sendt til orientering til leder av representantskapet i RIR IKS og kommunedirektør.

Vi mottok ikke høringsuttalelse.

2. EIERSKAPSMELDING

Kommuneloven har i § 26-1 bestemmelse om at kommuner minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret selv. Det er satt krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunen sine prinsipper for eierstyring.
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesse i.
- Kommunen sitt formål med sine eierinteresser.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid.

2.1. EIERSKAPSMELDING FOR HUSTADVIKA KOMMUNE 2021

Hustadvika kommune vedtok eierskapsmelding i møte 23.9.2021 i sak 53/2021. Eierskapsmeldingen er inndelt i 13 kapitler. Oppsummering og anbefalinger inkludert 15 prinsipper for kommunens eierstyring presenteres i kapittel 13. Kommunestyret tok eierskapsmeldingen til orientering, og vedtok at prinsippene for eierstyring i kapittel 13 skal gjelde for kommunen.

Eierskapsmeldingen gir forhold som kan undersøkes i forbindelse med eierskapskontroll knyttet til kommunens oppfølging av sine eierinteresser i RIR IKS:

13.1 Hustadvika kommune - valg av prinsipper for eierstyring

Følgende prinsipper gjelder for kommunens eierstyring:

1. Hustadvika kommune er en ansvarlig eier og ved etablering av nye selskaper skal valg av selskapsform vurderes grundig.
2. Hustadvika kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene gjennom selskapenes eierorganer.
3. Hustadvika kommunes eierrepresentanter skal ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.
4. Valg av styre skal skje etter innstilling fra valgkomite eller slik vedtekter bestemmer. Det må være en bevisst holdning til habilitetsreglene.
5. Hustadvika kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle styreverv blir registrert i KS sitt styrevervregister.
6. Hustadvika kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene og skal være pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
7. Hustadvika kommune er pådriver for at selskapene legger FNs bærekrafts mål til grunn for egen drift og utvikling.
8. Hustadvika kommune er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Hustadvika kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.
9. Hustadvika kommune er pådriver for at investeringer og fondsavsetninger i selskapet er tilpasset formålet med eierskapet og selskapets kortsiktige og langsiktige behov.
10. Alle selskaper hvor Hustadvika kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.
11. Arkivet skal til enhver tid være oppdatert i forhold til viktige dokumenter, årsmeldinger og regnskap.
12. Fullmakter og informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen skal dokumenteres og arkiveres.
13. Kommunestyret blir en gang i året informert om situasjonen i de største og viktigste eierposisjonene som kommunen har. I dag vil det minimum si: Eiendomsselskapet Norlund AS, Aspekt Hustadvika AS og Gassror IKS. Ordfører vurderer om det er ønskelig å gi informasjon om flere eierposisjoner.
14. Eiermeldingen rulleres minst en gang per valgperiode.
15. Registrere styreverv i KS styrevervregister

I tillegg vedtok kommunestyret blant annet at:

- Styremøtene i de interkommunale selskapene (IKS) skal være åpne
- Representantskapsmøtene i de interkommunale selskapene (IKS) skal være åpne
- Alle valgte styrerepresentanter, årsmøte- og generalforsamlingsdeltakere må være seg bevisst sitt ansvar som representant for Hustadvika kommune.
 - Dette innebærer et ansvar for at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon.
 - At Hustadvika kommunes prinsipper for eierstyring blir fulgt.
 - At selskapenes formål blir ivaretatt.
 - At økonomiforvaltning, spesielt i selvkostvirksomheter, har fokus og oppmerksomhet.

3. HUSTADVIKA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

3.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøke om:

1. Hustadvika kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Hustadvika kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring
4. Hustadvika kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.
5. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne
6. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne
7. Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet

Gjennom de valgte kriteriene skal det avklares om:

- kommunestyret som eier gir signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene
- eierrepresentantene gir tilbakemeldinger til eier etter representantskapsmøtene

Kriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 10.02.1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- RIR IKS, selskapsavtale, 2020
- Hustadvika kommune, eierskapsmelding, 2021
- KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

3.2. FAKTAGRUNNLAG

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – INFORMASJON OM RIR IKS

- Hustadvika kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter

Selskapsavtalen har i § 5 bestemmelser om representantskapet. Femte ledd gir føringer for innkalling, gjennomføring av møter. Det bestemmes at:

«Innkalling til møte skal skje med minst 4 ukers varsel og innkallingen skal inneholde saksliste og eventuelt saksmateriale. De enkelte deltakerkommuner ved rådmannen skal varsles tilsvarende.

Det skal føres møteprotokoll. Protokollen underskrives av lederen og 2 av de øvrige medlemmene som velges ved møtets begynnelse.

Det opplyses i intervju at de tre medlemmene fra Hustadvika kommune i representantskapet i RIR IKS mottar innkallinger og sakspapirer til møter per e-post direkte fra RIR IKS. Det opplyses at de mottar saksdokumenter normalt fire uker før møte. Protokoll mottas kort tid etter at møtene er avholdt. Medlemmene i representantskapet opplyser at de ikke har rolle med å arkivere dokumentene i kommunens arkiv.

Vi etterspurte og fikk tilsendt e-posten med innkalling og sakspapirer som er sendt ut til representantskapsmøter fra 2020. Informasjon om møtedato, når innkalling er sendt og hvem som er mottaker er lagt inn i tabellen under.

Møtedato	Innkalling sendt	Antall dager	Mottakere og eventuelle merknader
07.10.2022	26.08.2022	42 dager	Sendt til medlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: varamedlemmer i repskap. og styret Info i e-post: Her kommer innkalling til rep.skapsmøte 7. oktober kl 11. - Resten av sakene blir ettersendt.
29.04.2022	31.03.2022	29 dager	Sendt til medlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal Kopi: varamedlemmer i repskap. og styret
08.10.2021	01.10.2021	7 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: styret - Info i e-post: Ny innkalling med saksdokumenter
	08.09.2021	30 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: styret - Info i e-post: Saksliste og informasjon om at sakene blir snart ettersendt
30.04.2021	26.03.2021	21 dager	Sendt til medlemmer i repskap. og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma, styret og revisor
16.10.2020	18.09.2020	28 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap., ordfører i Molde og Rauma, styret og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal
24.04.2020	17.04.2020	7 dager	Sendt til medlemmer i repskap., varamedlemmer i repskap. og ordfører i Molde og Rauma Info i e-post: - Beklager at dette har tatt litt tid denne gangen.
28.02.2020	07.02.2020	21 dager	Sendt til medlemmer i repskap. og ordfører i Molde

Iht selskapsavtalen for RIR IKS skal rådmann motta kopi av dokumentene som RIR IKS sender til medlemmene i representantskapet. Det opplyses at arkivet må motta dokumenter for å kunne journalføre disse. Ansatte ved arkivet vet ikke når møter i representantskapet avholdes og etterspør derfor ikke slike dokumenter. Arkivleder informerte om at dokumenter som kommer til postmottak direkte fra RIR IKS eller som videresendes til postmottak journalføres i Elements.

Medlemmene i representantskapet har stilt spørsmål til administrasjonen om hvordan kommunen sikrer at dokumentene journalføres og arkiveres i kommunen og gjennom dette gjøres kjent.

Det opplyses at en forutsetning for at dokumenter skal kunne framlegges for politiske behandling eller til orientering er at dokumentet er registrert i Elements.

Det opplyses at bestemmelsen i selskapsavtalen om at rådmenn skal motta informasjon må leses som at informasjonen sendes til postmottaket. Hvis RIR IKS sender dokumentene til postmottaket i Hustadvika kommune vil dokumentene bli journalført. Det opplyses at dette vil bli tatt opp med RIR IKS.

Representantskapsmøte	Innkalling ført i postliste	Saksdokumenter ført i postliste	Protokoll ført i postliste
07.10.2022	Nei	Nei	JA (sak 2022/567)
29.04.2022	Nei	Nei	Nei
08.10.2021	Nei	Nei	JA (sak 2021/1960)
30.04.2021	Nei	Nei	JA (sak 2021/1960)
16.10.2020	JA (sak 2020/3056)	Nei	JA (sak 2020/3056)
24.04.2020	Nei	Nei	JA (sak 2020/3056)
28.02.2020	Nei	Nei	JA (sak 2020/3056)

I 2022 har RIR IKS avholdt to eiermøter. Disse ble avholdt 18.3. og 26.9.2022. Innkalling til det første møte er registrert i kommunes postjournal (2022/567). Eierrepresentantene vi har vært i kontakt med opplyser at de har mottatt innkalling til disse møtene på e-post. Kommunedirektør har også mottatt invitasjonen til møtene på e-post.

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – HVEM SOM REPRESENTERER KOMMUNEN

- Hustadvika kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres

Selskapsavtalen har i § 5 bestemmelser om at eierkommunene skal motta innkallinger, saksutredninger og protokoll fra møter i representantskapet, jf. redegjørelse over.

Hvem som er tilstede i møtene fra Hustadvika kommune går fram av protokoll fra møtene. En forutsetning for at disse skal journalføres er at de sendes til postmottak. Protokollene er også tilgjengelig på hjemmesiden til RIR IKS.

Representantskapsmøte	Protokoll ført i postliste	Hvem møtte og forfall i protokoll
07.10.2022	JA (sak 2022/567)	To faste medlemmer og en vara
29.04.2022	Nei	To faste medlemmer og en vara
08.10.2021	JA (sak 2021/1960)	Ett faste medlem og en vara
30.04.2021	JA (sak 2021/1960)	To faste medlemmer. Ingen vara
16.10.2020	JA (sak 2020/3056)	Ett faste medlem og en vara
24.04.2020	JA (sak 2020/3056)	Alle de tre faste medlemmene
28.02.2020	JA (sak2020/3056)	Alle de tre faste medlemmene

Tove Henøen, Iver Kjørsvik og Tom Grunde Malme er Hustadvika kommune sine medlemmer i representantskapet i RIR IKS. De har personlige vararepresentanter. Protokoll fra møtene i 2020, 2021 og 2022 viser hvem som møter og om vararepresentant møter ved forfall.

KUNNSKAP OM OG ETTERLEVELSE AV PRINSIPPER FOR EIERSTYRING

- Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring.

Eierrepresentantene opplyser at Hustadvika kommune sin eierskapsmelding ble vedtatt av kommunestyret høsten 2021. Prinsippene i eierskapsmeldingen er kjent.

De tre representantene snakker sammen før møter i representantskapet og avklarer hvordan de skal opptre samlet i møtene.

Det opplyses at kommunen har den ordning at kun saker fra kontrollutvalget legges fram som referatsak. Dette betyr at innkallinger, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøtene ikke legges fram som referatsaker i formannskapet og kommunestyret. Gjennomgang av innkallinger og protokoller fra møter i formannskapet og kommunestyret i 2021 og 2022 bekrefter dette.

Ett av kommunens medlemmer i representantskapet er ordfører. Noen ganger informerer hun formannskapet og/ eller kommunestyret om saker som skal behandles i representantskapet i RIR IKS. Dette tas opp uformelt og ikke i egne saker. Ett annet medlem er medlem i hovedutvalg for teknisk, miljø og næring. Noen ganger informerer han om saker som skal behandles i representantskapet i RIR IKS. Dette tas opp uformelt og ikke i egne saker.

Viktige selskap inviteres til å gi informasjon til kommunestyret i forkant av kommunestyremøter. RIR IKS er ikke blant selskapene som nevnes spesielt knyttet til dette i eierskapsmeldingen. Det opplyses at RIR IKS har gitt slik informasjon.

Hustadvika kommune har en relativ stor eierandel i RIR IKS. Kommunen er representert med tre av 12 medlemmer i representantskapet. Eierrepresentantene vi var i kontakt med opplyser at de som medlem i representantskapet hittil ikke er blitt instruert av kommunestyret før møter.

I 2022 er det avholdt to eiermøter i RIR IKS med deltakere fra daglig leder, styret, representantskapet, ordførere (i de kommunene der ordfører ikke er medlem av representantskapet) og kommunedirektører. Dette oppleves som gode møter der informasjon gis og synspunkter drøftes uten at det tas avgjørelser.

Eierrepresentantene vi var i kontakt med opplyser at representantskapet fungerer godt. Representantskapet stiller spørsmål og krever gode forklaringer før vedtak treffes.

SIKRE GOD INTERNKONTROLL OG RISIKOSTYRING I RIR IKS

- Hustadvika kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring.

Eierskapsmelding for Hustadvika kommune 2021 har bestemmelse om at «Alle selskaper hvor Hustadvika kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter» (prinsipp 10)

I intervju opplyses det at det gis informasjon i representantskapsmøter og eiermøter om internkontroll og risikostyring. Det gis informasjon om dette blant annet i årsmeldinger og andre rapporter. Videre opplyser eierrepresentantene at selskapet har gode systemer. Utover dette har det så langt ikke vært behov for eierrepresentanten å ta dette opp som sak i representantskapet.

Ledelsen i RIR IKS legger fram godt utredede saker og gode oversikter i møter. Administrasjonen har god oversikt og gir informasjon på en tillitsvekkende måte. Ved behandling av budsjett og regnskap i representantskapet har økonomiavdelingen i RIR IKS utarbeidet gode saksframlegg.

ÅPNE STYREMØTER I RIR IKS

- Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne.

Hvorvidt styremøtene i RIR IKS er åpne eller ikke, har ikke vært en problemstilling som har vært drøftet i representantskapet. Eierrepresentantene vi var i kontakt med antar at styremøtene i RIR IKS er åpne, og at de lukkes hvis de skal behandle saker som skal unntas offentlighet.

ÅPNE REPRESENTANTSKAPSMØTER I RIR IKS

- Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne.

Eierrepresentantene vi var i kontakt med, vet ikke om representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne. Dette har ikke vært tema i representantskapet. Hvis publikum hadde møtt på møte i representantskapet antas det at dette hadde vært greit for representantskapet og at publikum kunne vært tilstede.

MEROFFENTLIGHET

- Hustadvika kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet.

RIR IKS har en hjemmeside med relevant informasjon om selskapet, www.rir.no.

Eierrepresentantene opplyser at innkallinger, saksutredninger og protokoll fra møter i representantskapet er tilgjengelig på selskapets hjemmeside. Dokumentene skal også sendes til Hustadvika kommune som registrerer disse i postjournal.

Eierrepresentantene vet ikke om dokumenter fra styremøter publiseres. Gjennomgang av hjemmesiden til RIR IKS viser at saksliste og protokoll fra de fleste styremøtene er tilgjengelig. Saksutredning og grunnlagsdokumentasjon er ikke tilgjengelig. Medlemmene i representantskapet mottar ikke innkallinger og protokoll fra møter i styret. Eierkommunen mottar heller ikke slike dokumenter.

3.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at Hustadvika kommune ikke sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling og saksdokumenter fra representantskapsmøter. Det er positivt at kommunen vil anmode RIR IKS om å sende dokumentene til postmottaket i kommunen. Vår vurdering er at dette vil sikre at dokumentene bli journalført.

Protokoll fra representantskapsmøter journalføres i Hustadvika kommune. Protokollene viser hvem som møter som representanter for kommunen i disse møtene.

Vår undersøkelse viser at Hustadvika kommune sine medlemmer i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Representantene informerer ved behov hovedutvalg, formannskap og kommunestyret om saker som skal behandles eller er behandlet. Informasjon gis på en uformell måte. Etter vår vurdering kan dette med fordel dokumenteres bedre.

RIR IKS har rutiner for internkontroll og risikostyring. Basert på dette har Hustadvika kommunes eierrepresentanter ikke tatt opp dette i møter.

Eierrepresentantene antar at møter i representantskapet og styret i RIR IKS er åpne.

Eierrepresentantene for Hustadvika kommune oppfatter det slik at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet. Selskapet har en god hjemmeside med relevant informasjon om selskapet. Selskapet har også postliste på sin hjemmeside.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll følgende anbefalinger:

- Hustadvika kommune bør sikre at kommunes bestemmelser for journalføring følges for dokumenter knyttet til RIR IKS.
- Hustadvika kommune bør sikre at informasjon som eierrepresentantene gir til formannskap og kommunestyre dokumenteres bedre.

4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESSKAP BLANT EIERNE

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

4.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen vil vi undersøke om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (saksdokumenter, protokoll)

Kriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 10.02.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

- RIR IKS, selskapsavtale, 2020
- Hustadvika kommune, eierskapsmelding, 2021
- KS, anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

4.2. FAKTAGRUNNLAG

EIERKOMMUNENE HAR EIERSKAPSMELDINGER

- Eierkommunene har eierskapsmeldinger

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid. Kommuneloven har bestemmelser om utarbeidelse og krav til innhold.

Eierkommunene i RIR IKS har egen eierskapsmelding vedtatt av kommunestyret. (Aukra kommune 7.4.2022, Hustadvika kommune 23.9.2021, Gjemnes kommune 28.4.2015, Molde kommune 23.9.2021 og Rauma kommune 30.9.2021).

Eierskapsmeldingene er i stor grad basert på KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

EIERKOMMUNENE HAR DEFINERTE MÅL FOR RIR IKS

- Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)

RIR IKS er et selskap i henhold til lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6. I § 4 er det bestemmelser om selskapsavtale. Første ledd lyder:

«For interkommunalt selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale. For de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. For deltaker som er interkommunalt selskap, vedtas selskapsavtalen av representantskapet. Vedtaket krever tilslutning fra samtlige medlemmer av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen for det deltakende selskap».

IKS-loven har i § 4, 3. ledd bestemmelser om minimumskrav til innhold i en selskapsavtale.

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

Selskapsavtale for RIR IKS

Gjeldende selskapsavtale ble vedtatt av kommunestyrene i eierkommunene i 2019 (Aukra kommune 19.11.2019, Hustadvika kommune 14.11.2019, Gjemnes kommune 19.11.2019, Molde kommune 19.12.2019 og Rauma kommune 20.6.2019).

Gjeldende selskapsavtale har bestemmelser i tråd med kravene i IKS-loven.

- § 1. Firma og forretningsadresse.
- § 2. Formål.
- § 3. Innskuddsplikt og eierandeler.
- § 4. Lån og eiernes ansvar.
- § 5. Representantskapet.
- § 6. Styret
- § 7. Daglig leder
- § 8. Delegasjon av myndighet til selskapet.
- § 9. Utvidelser og endringer i selskapsavtalen.
- § 10. Uttreden og oppløsning.
- § 11. Lov om IKS.
- § 12. Ikrafttreden.

Formålet med selskapet er gitt i § 2:

«Selskapet skal, på vegne av medlemskommunene og i henhold til delegasjon, utøve den forvaltningsmyndighet og de oppgaver som medlemskommunene har etter Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) – med mindre det er unntatt i kommunale vedtak, innenfor områdene innsamling, transport og behandling av avfall / slam og alle oppgaver tilknyttet dette.

Selskapet kan delta i og/eller etablere andre selskap til utøvelse av virksomhet innen denne formålsparagrafen.

Selskapet er tildelt enerett til innsamling av kommunalt avfall og tømming av slamtanker og har ikke erverv som formål.

Selskapet har kompetanse og mulighet til å utføre andre forvaltningsoppgaver som krever kjennskap til forhold til abonnenter, forsøpling og kontroll også for andre kommuner enn medlemskommunene.

Selskapet skal arbeide for en miljøriktig håndtering av avfallet i egenregi eller i samarbeid med andre.

Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i forurensningsspørsmål og bidra til løsning av slike.»

Strategidokument

Styret i RIR IKS vedtok i møte 10.12.2021 et strategidokument (strategidokument 10.12.21 – 31.12.24). Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt. Dokumentet har ikke vært behandlet av representantskapet.

De to medlemmene fra Hustadvika kommune i representantskapet som vi var i kontakt med var ikke kjent med at selskapet har utarbeidet et strategidokument. Dette har ikke vært tema på møter i representantskapet eller eiermøter.

EIERKOMMUNENE HAR BESTEMMELSER FOR SAMMENSETNING AV STYRET

➤ Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)

KS anbefalinger om valg av styrer

KS anbefaler at det bør fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i eller fylkeskommunalt eide selskaper bør skje ved bruk av valgkomité. Det bør lages retningslinjer som regulerer komitéens arbeid. (Anbefaling 10). Videre anbefales det at eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse. (Anbefaling 12). Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. (Anbefaling 14)

Selskapsavtalen for RIR IKS

Selskapsavtalen for RIR IKS (2019) har i § 6 bestemmelser om styret, herunder valg av styret.

1. Styret består av 10 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 4 fra Molde kommune, 2 fra Hustadvika kommune, en fra hver av de øvrige kommunene og en som velges av og blant de ansatte. Kommunene foreslår til valg det doble antall, like mange av hvert kjønn.

§ 5 i selskapsavtalen har bestemmelser om representantskapet. I punkt 6 er det bestemmelser valg og valgkomite. Hvert 4. år velges:

- Styremedlemmer med varamedlemmer etter forslag fra eierkommunene for 4 år. Valgkomitéen innstiller etter vurdering av innkomne forslag i henhold til gjeldende lover og ønske om aktuell kompetanse.
- Valgkomité på 3 medlemmer og dets leder og nestleder for 4 år.

Representantskapet valgte i møte 28.02.2020 i sak 03/2020 en valgkomite bestående av tre personer. Ordfører i Hustadvika kommune ble valgt som ett av tre medlemmer i valgkomiteen. Valgkomiteen fremmet i møte 24.4.2020 i sak 09/2020 forslag til valg av styre for perioden 2020-2024. Representantskapet i RIR IKS valgte styre for perioden 2020-2024. I saksopplysningene opplyses det at valgkomiteen har arbeidet med forslagene på kandidater til styret som har kommet inn fra kommunene med henblikk på å ivareta følgende momenter:

- * Kommune (ihht selskapsavtalen)
- * Kontinuitet / erfaring / egnethet
- * Partitilhørighet (2 fra hvert av de store partiene - AP / H / SP. En fra hvert av de andre partiene)
- * Kjønn

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR OPPFØLGING AV RIR IKS

➤ Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)

Representantskapsmøter

Selskapsavtalen har bestemmelser om møter eller rapportering knyttet til de lovpålagte oppgavene som er lagt til representantskapet. For å ivareta dette avholdes det minst to møter hvert år. Møtene avholdes normalt i april og oktober.

I møte om våren behandles revidert årsregnskap fra styret for forrige kalenderår og skriftlig årsmelding fra styret. I møte om høsten vedtar representantskapet selskapets budsjett for kommende kalenderår, herunder forslag fra styret til gebyrregulativ. I 2022 ble disse møtene avholdt 29.4. og 7.10.2022.

Eiermøter

RIR IKS har i 2022 avholdt to eiermøte. Disse ble avholdt 18.3. og 26.9.2022. Revisjonen har mottatt innkalling til møtene og de presentasjonene som ble vist i møtene.

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet (anbefaling 6). Basert på dette har selskapet fra 2022 startet med eiermøter. Eiermøter er uforpliktende for selskapet sine organ. Eierne kan for eksempel diskutere strategier for selskapet uten at noen forplikter seg. Eiermøter er ikke regulert i IKS-loven eller selskapsavtalen.

Deltakere som inviteres til møtene er ordførerne, en folkevalgt som den enkelte kommune selv bestemmer, kommunedirektørene, representantskapet, styret og ledergruppa i RIR IKS.

Det opplyses at det er gode erfaringer fra eiermøtene.

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR RAPPORTERING

- Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)

KS anbefaler at selskap sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter (anbefaling 8). Videre anbefales det at bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens eller fylkeskommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Selskapsavtalen har i § 5 bestemmelser om representantskapet. Femte ledd gir føringer for innkalling, gjennomføring av møter. Det bestemmes at:

«Innkalling til møte skal skje med minst 4 ukers varsel og innkallingen skal inneholde saksliste og eventuelt saksmateriale. De enkelte deltakerkommuner ved rådmannen skal varsles tilsvarende. Det skal føres møteprotokoll. Protokollen underskrives av lederen og 2 av de øvrige medlemmene som velges ved møtets begynnelse. Representantskapets leder kan innkalle representantskapet med kortere frist hvis dette er påtrengende nødvendig.

Det opplyses at eierrepresentantene mottar innkalling og sakspapirer i god tid før møtene. Dette gir mulighet til å informere, og ved behov ta avklaringer med, formannskapet eller kommunestyret.

EIERKOMMUNENE UTØVER EIERSKAPET GJENNOM REPRESENTANTSKAPET

	17/20 Endring i selskapsavtale 18/20 Avvikende renovasjonsforskrift i Rauma	Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
24.04.2020	06/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/20 Styrets årsmelding 2019 08/20 Godtgjørelser for styre mm. 2020-2023 09/20 Valg av styre for perioden 2020-2024 10/20 Årsregnskap 2019 i representantskapet	Årsregnskap Årsmelding Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
28.02.2020	01/20 Godkjenning av innkalling og sakliste 02/20 Konstituering 03/20 Valg av valgkomite 04/20 Valg av klagenemd 05/20 Orientering om virksomheten i selskapet	 Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
18.10.2019	07/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 08/19 Budsjett 2020 i representantskapet 09/19 Lånefinansiering av sorteringshall med infrastruktur 2019/2020, fremlagt rep.skap 10/19 Evaluering av egenregidrift for innsamling	Budsjett Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
03.05.2019	03/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 04/19 Årsmelding 2018 i representantskapet 05/19 Årsregnskap 2018 i representantskapet 06/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift	Årsregnskap Årsmelding Selskapsavtale Innkalling med saksdok Protokoll med vedtak
08.02.2019	01/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/19 Lånefinansiering bygging av papirhall og infrastruktur 2019, fremlagt rep.skap	 Innkalling uten saksdok Protokoll med vedtak

4.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at eierne i RIR IKS i fellesskap ivaretar sin eierstyring.

Eierkommunene har eierskapsmeldinger som er basert på KS sine anbefalinger til eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Meldingene er, med unntak av melding for Gjemnes kommune, fra innværende kommunestyreperiode og relativt like.

Eierkommunene vedtok i slutten av 2019 en selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfyller avtalen minstekravene i IKS-loven. Styret i RIR IKS vedtok i møte 10.12.2021 et strategidokument (strategidokument 10.12.21 – 31.12.24). Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

Selskapsavtalen har bestemmelser om valgkomite og sammensetning av styret i RIR IKS. Vår undersøkelse viser at bestemmelsene følges. Det er etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS gjennom møter i representantskapet. Rapportering ivaretas i møter i april der årsmelding og årsregnskap behandles.

Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter.

Vi ønsker her å legge til at eierkommunene har forbedringspotensial knyttet til å sikre nødvendig informasjon til kommunestyrene. At dette blir lite gjort, er med på å redusere eiernes kunnskap om selskapet de er medeier i.

Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i fire av fem RIR-kommuner, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentanter. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

5. KONKLUSJON

HUSTADVIKA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Hustadvika kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Videre gjøres dette i stor grad i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring.

Hustadvika kommune har en eierskapsmelding som ble vedtatt av kommunestyret i 2021. Vår undersøkelse viser at kommunen sine medlemmer i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Vår undersøkelse viser imidlertid at Hustadvika kommune ikke sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling og saksdokumenter fra representantskapsmøter. Representantene informerer ved behov hovedutvalg, formannskap og kommunestyret om saker som skal behandles eller er behandlet. Informasjon gis på en uformell måte. Etter vår vurdering kan dette med fordel dokumenteres bedre.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Hustadvika kommune i hovedsak ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfyller avtalen, som trådte i kraft 1.1.2020, minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholdes. Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i fire av fem RIR-kommuner, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll følgende anbefalinger:

- Hustadvika kommune bør sikre at kommunes bestemmelser for journalføring følges for dokumenter knyttet til RIR IKS.
- Hustadvika kommune bør sikre at informasjon som eierrepresentantene gir til formannskap og kommunestyre dokumenteres bedre.

REFERANSELISTE

Hustadvika kommune, eierskapsmelding, 2021

Hustadvika kommune, formannskapet, saker relatert til RIR IKS, 2020, 2021 og 2022

Hustadvika kommune, kommunestyret, saker relatert til RIR IKS, 2020, 2021 og 2022

Hustadvika kommune, www.hustadvika.kommune.no

KS, anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

Lov av 10.02.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov av 13.03.1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

Lov av 29.01.1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)

Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

RIR IKS, innkalling og presentasjoner vist i to eiermøter i 2022

RIR IKS, representantskapet, innkalling, saksdokumenter og protokoll fra møter i 2020, 2021 og 2022

RIR IKS styret, strategidokumentet, retningslinjer for styret og daglig leder, 2021

RIR IKS, selskapsavtale, 2020

RIR IKS, www.rir.no

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget
5. Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlig eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter
9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser
11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet
16. Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon
19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak
21. Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll,
Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes,
Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund.

Møre og Romsdal fylkeskommune.